

שלא יהיו כלאים. על כך כותב רש"י, כי חיוב הרחקה זה בכלאי זרעים הוא מדברנן, מפני שמן התורה, כל עוד אינו זורעם יחד, אין איסור כלאים כלל. [מחלוקת הראשונים הנ"ל מתבססת על רבי יאשיה שניפק להלכה, כי בכלאי הכרם נאסר זריעת הכלאים יחד בלבד וככל הנראה רש"י סבר, כי לכל הדעות כלאי זרעים נאסרו רק בזריעתם יחד]. משהגענו עד הלום, ראוי לברר איזה מעשה נחשב כזריעת שני המינים יחד, ואיזה מעשה נחשב כזריעתם בנפרד. ה"חזון איש" זצ"ל (סי' ב' ס"ק ח') מצדד, כי כל עוד זרע המין הראשון שנזרע באדמה לא השריש, אסור לזרוע את המין השני בסמוך לו, והעושה כן עובר על איסור תורה [עיי"ש סי' א' ס"ק ז' שיתכן שצריך שבעת זריעת המין הראשון יכוון לאיסור כלאים]. רק לאחר השרשת הזרע באדמה, תהליך המתרחש שלושה ימים לאחר הזריעה, סר איסור התורה אך איסור דרבנן עדיין תקף, גם לאחר מכן. [לשיטת ראשונים זו, אף כלאים הנזרעים על ידי שני בני אדם, כל אחד מין אחד, אינו איסור תורה, מפני שאין כאן מעשה זריעת עירוב, חזו"א שם].

דף פזב ואותו יום חמישי בשבת היה

"שבת הגדול" על שום מה?

בין אלף שמונה מאות שישים ושתיים הסימנים שבארבעת חלקי ה"שולחן ערוך", קיים סימן אחד בודד אשר נכתב על ידי מרן רבי יוסף קארו, שאינו כולל הלכה, דין או מנהג, וייעודו אינו אלא לידענו על אודות כינויו של יום מסויים. המדובר הוא על סימן ת"ל בחלק "אורח חיים", בו נאמר כך: "שבת שלפני פסח קורים אותו שבת הגדול, מפני נס שנעשה בו", והרמ"א מוסיף על כך את מנהג אמירת ההגדה בשבת זו. על חשיבותה של "שבת הגדול" יעמדו לומדי הדף היומי בסוגייתנו.

בגמרא נאמר, כי מועד שחיטת קרבן פסח בעת יציאת מצרים היה ביום חמישי. בעלי התוספות מעירים (ד"ה "ואותו"), כי מאחר שקניית קרבן פסח היתה ב' ניסן, הרי שהיא נערכה בשבת ולפיכך, "על כן קורין אותו שבת הגדול, לפי שנעשה בו נס גדול, משום שעל ידי קניית הפסח אירעה מלחמת מצרים עם בכוריהם, שנודע להם על ידי כך את מכת בכורות המתעתדת לבוא עליהם". כלומר, קרבן פסח הוא על שם ש"פסח ה' על בתי בני ישראל במצרים" בעת מכת בכורות. כאשר היהודים נשאלו על דבר הקרבן, השיבו, כי עוד ימים אחדים הקב"ה יהרוג את בכורי מצרים. או אז המצרים החו באבותיהם שלהם, כדי שישחררו את ישראל.

מדברי בעלי התוספות נראה, שהכינוי "שבת הגדול" נפוץ בין העם, אך לא רבים ידעו את מקורו. גם בספר "האורה" שחיבר רש"י נאמר ("דין שבת הגדול"), שנוהגים לקרוא כן את השבת, אך אין יודעים על מה ולמה. רש"י מפרש, כי "שבת הגדול" קרויה על שם נס שנעשה בה עם קניית הפסח, שהמצרים רגזו על כך שאלוהיהם, הלא הם הכבשים, עומדים לשחיטה, ואך בנס לא הזיקו את ישראל.

טעם זה מעורר תמיהה מסויימת, שהרי כל הימים שמ' ניסן עד ערב פסח היו "ימים גדולים" שהמצרים לא הזיקו בהם לישראל? ה"בית יוסף" (שם) עומד על כך ומבאר, כי עיקר כעסם של המצרים היה ביום הראשון, לאחר מכן הם כבר 'התרגלו'.

מדוע יום הנס לא נקבע לפי תאריך החודש? עדיין יש לברר, מדוע יום הנס נקבע לפי יום השבוע שחל בו הנס ולא לפי תאריך החודש, י' ניסן, כפי שאנו נוהגים לגבי יתר המאורעות. מספר תשובות נאמרו בדבר. ה"ב"ח (שם) והט"ז (ס"ק א') כותבים, כי ב' בניסן עלו העם מן הירדן בעת שנכנסו לארץ ישראל. לו י' בניסן היה "היום הגדול", היו טועים כי תאריך זה נתייחד מפני כניסתם לארץ, ולא מפני נס מצרים.

המצרים גילו בקיאות בהלכות שבת: רבי מרדכי יפה בעל הלבושים כותב (שם, סעי' א') ומובא ב"פרישה" (שם), כי הנס נקבע לשבת, מפני שעל ידי שהתעסקו עם השה למרות איסור "מוקצה", נודע למצרים כי זו מצווה מן התורה הדוחה איסור מוקצה, ולפיכך הם החלו להתעניין במה נצטוו היהודים. ואילו ה"פרישה" כותב, כי שמע שעיקר הפרסום בקרב המצרים לכך שהיהודים קנו כבשים לשם שחיטה, באה מפני ידיעתם שהיהודים נוהרים בשמירת שבת, ובין היתר אינם קושרים מאומה, לבלתי עבור על מלאכת "קושר". כאשר הם ראו את היהודים קושרים את השה, שאלום על מה ולמה, והשיבו, כי אין זה קשר של קיימא, שהרי השה עומד לשחיטה... שבת קודש, איפוא, היוותה גורם מכריע להיווצרותו של הנס, ולפיכך נקבעה כ"שבת הגדול" לזכר הנס.

יום פטירת מרים הנביאה: מעניין לציין את טעמו של ה"מגן אברהם" (ס"ק א'), כי י' בניסן אינו ראוי להקבע כיום שמחה על הנס, מפני שהוא יום תענית על פטירת מרים הנביאה (תניי "פרי מגדים").

דרשת "שבת הגדול": היו שביכרו טעמים אחרים לקביעת "שבת הגדול", ביניהם טעמו של המהרי"ל, כי בשבת זו נהגו הרבנים לדרוש בפני הקהל ולומר פיוטים ארוכים, והרי היא דומה ליום כיפור הנקרא "יום צומא רבה" מפני אריכות התפילות והתחנונים ("מנהגי מהרי"ל"). טעם נוסף נאמר, כי שבת הגדול כונתה כן על שם שבהפטרה של שבת זו מזכירים את יום ה' הגדול (עיי' הג' מהרש"ל לטור).

י' בניסן חל בשבת? אין ראוי לסיים מאמר זה בלא לציין כי חכמי הדורות דנים בארוכה, כי הטעם העיקרי שכתבו הראשונים ז"ל מתבסס על כך, שי' בניסן חל

של היהודי אשר שמר את שבתות ומועדי ישראל בקובץ הצפוני, תוך כדי הכנת לוח שנה. **בקשר** לכך רציתי לספר לכם, כי לפני עשרות שנים חי בירושלים איש צדיק ותלמיד חכם מופלג בשם רבי אברהם אליהו מייזס זצ"ל. רבי אברהם אליהו, או כמו שנקרא ר' אלה, חי באירופה לפני מלחמת העולם הראשונה, ולאחריה מצא עצמו בידו הקומוניסטים. בצדקותו הרבה ובקנאותו הגדולה לשם ה' צבקות לא חת כלל מפניהם והמשיך להרביץ תורה תחת הגזירות והשמד, והקים במינסק ישיבה ששמה היה "ישיבת מסירות נפש".

תקציר העט מלתאר את התלאות שעבר בשנים אלו, רק נזכיר שהתבטא ואמר שמנסיונו, כאשר מסר נפשו ללמוד וללמד - לא עשו לו דבר, ואילו כשהיה חשש לסכנה גדולה והורה היתר לעצמו לחדול מכך - או אז נתפס שם והואשם בלימוד תורה...

רבי אברהם אליהו חיבר ספר "בן אברהם" והיה מראשי הקנאים בירושלים. הוא היה בליטא, במיר, ואחר כך הרוסים כבשו אחרי מלחמת העולם הראשונה ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. בהיותו בסיביר לא ראה צורת אדם במשך עשר שנים, עד שחזר למוסקווא, וכאשר ראה משניות פרץ בבכי. אחר כך הגיע לארץ והיה מראשי נטורי קרתא. **מעולם** לא שח רבי אברהם, פרט ודבר מן הקורות אותו באותם הימים, לבד מאשר את המעשה הבא.

בעת שהותו בסיביר, הקפיד רבי אברהם על קלה כחמורה, בכל דרך, ובנפשו גמר אומר, כי לא יחלל את השבת ויהי מה. בפסח לא אכל חמץ, ביום הכיפורים לא הכניס מאכל ומשקה לפיו, ומסר את נפשו על קיום התורה והמצוות. **לוח** שנה לא היה עמו, והוא חישב בראשו המופלג את סדרי לוח השנה.

היה זה בליל י"ד בניסן. **רבי אברהם** ערך בדיקת חמץ בחדרו הצר, כדת וכדין, הותיר פרוסת חמץ ומחצה כדי מאכלו ללילה ולבוקר, טרם זמן שריפת חמץ, ולאחר אמירת "כל חמירא" בהתרגשות, נערך לארוחת ערב, אם ניתן לקרוא כך לפרוסת לחם ולירק קמל.

בעודו נוטל את ידיו בדקדוק, טרם היה סיפק ביזו לבדן, דפק פקיד על דלתו והודיעו, כי הוא עליו להבהיל את עצמו מן משרד המחנה, הגיעה חבילה הממוענת עבורו.

במשך עמד הממונה הראשי, כילו אומר כבוד, ומשונכח ברבי אברהם, החל נובר בחבילה, כדי לבדוק אם אין בה פריטים העלולים לסכן את השלטון. כעבור דקה לפתו אצבעותיו פנקס, הוא שלה אותו מן הקופסה, הניחו בחבטה על שולחנו, "מה זה?". כאשר ענה רבי אברהם כי המדובר בלוח שנה, קצץ הממונה ורגז על המשלוח המוזר, "כאילו אינך יודע איזה יום היום", והחרים את לוח השנה.

רבי אברהם החוויר כסיד, והחל למלל מילות שבח והודאה לקב"ה, על שהצילו מן הגרוע מכל. כאשר הפקיד חבט את לוח השנה על שולחנו, הוא נפתח בדיק חודש ניסן, ורבי אברהם גילה לחדתו, כי היום, לא ליל י"ד ניסן, אלא ליל ט"ו בניסן! והוא עמד לאכול פרוסת לחם. ר' אברהם כבר לא נתן דעתו על שאר תכולת החבילה, משמים שמרו רגליו מלכד! רגע קט קודם שהכניס חמץ לפיו - מנעו זאת ממנו!

הרבה ניסים ראיתי באותן שנים, סיפר אחר כך, אולם מנס כזה אי אפשר לי להסיח את דעתי! הבא ליטור - המוסר נפשו עבור קיום מצוות - מסייעים בידו!

הדברים אמורים גם כלפי לומדי הדף היומי, ה"קורעים" מסדר יומם עבור לימוד הגמרא, ומתאמצים לכבוד בורא העולם נותן התורה, שהקב"ה מסייע בעדם להתגבר ולהמשיך בקביעות העתים התורה שקיבלו על עצמם.

בברכה

ד.ג.

.....
המעניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין,
או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל,
מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי,
ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 471 בעיר ברק. פקס: 03-570-570-03
mendelson@meorot.co.il
.....
בברכת התורה העורך

פנינים

יפוצץ סלע

"תני דבי ר' ישימאל: ויפצץ סלע קלע לירמיה (כט, כט) - מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות, אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות".

הפסוק בירמיה אומר, שדברי נבואה מאת ה' חזקים וקיימים ואין דבר העומד לפנייהם לבטלם. **ההבנה** הפשוטה היא, שירמיה מדמה את חוזק דברי ה' לחוזקו של הפטיש החוצב בסלעים ומפרקם ומשברם. אך מדרשת חז"ל על פסוק זה המובאת בסוגייתנו, כמו גם במקומות נוספים משמע, שהפטיש הוא המתפוצץ לרסיסים מפני הסלע, ובדומה לפטיש - נחלק כל דיבור מפי הקב"ה לשבעים לשונות.

רש"י משאיר את פשט הפסוק על כנו, ולכן הוא מפרש, כי כוונת הדרשה היא: "מה פטיש מתחלק [הסלע על דין] לכמה ניצוצות". הסיבה היא ככל הנראה מפני שבדרך כלל המבנה התחבירי של משפטים בעברית הוא שהנושא (הפועל) נאמר בראשית המשפט, והמשא (הפעול) - לבסוף.

למשל: "בן יפצץ אב" (מלאכי א'; ועיין עוד רד"ק לבראשית כה, כג "ורב יעבד צעיר"). יש אף ראשונים שמצאת דרך לשון המקרא מחד גיסא, והדוחק ביישוב לשון הגמרא מאידך גיסא, העדיפו לתקן את נוסח הגמרא (ראה סנהדרין לדא תוד"ה מה פטיש ומהרש"א שם). **לעומת זאת**, נכדו של רש"י, רבנו תם, מקיים את גירסת הספרים ומפרש את הפסוק באופן הבא: "וכפטיש יפצץ [אותו] סלע". כלומר ירמיה מדמה את חוזק דברי ה' לחוזקו של הסלע שמפניו מתפוצץ הפטיש.

את הקושיה מסגנון לשון המקרא מיישב ר"ת (כמובא כאן בתוספות) בכך, שאין זה הפסוק היחיד שהנושא כתוב בסוף המשפט: "הרבה פסוקים יש כענין זה: "אבינים - שחקו מיס" (איוב יד ט), פירוש: שחקו אותן מיס".

הערות, הארות ורעיונות נוספים לפניה הלשונית, נא להפנות לתד. 152 מצפה יריחו, דוא"ל: frank@geronimedia.net

דף פח/א לבבתיני באחת מעניני **הדס משולש**

בעת ביקורו בבית מדרשו של הרב צבי רייזמן שליט"א, מחבר ספר "ירץ כצבי", מחשובי מגידי השיעורים בלוס אנג'לס ופטרון "מאורות ההלכה", הוא דן עם רבני בית המדרש בעניינים שונים העולים מתוך סוגיית הגמרא, ובמהלך הדברים הוא הזכיר את פירושו של המהרש"א על הנאמר בגמרתנו: "לבבתי אחותי כלה לבבתי באחת מענין, בתחילה - באחת מענין לכשתעשי - בשתי ענין".

המהרש"א מפרש, ששתי העניינים הם עין של "נעשה" ועין של "נשמע"; העין הגשמית היא "נעשה" והעין הרוחנית היא "נשמע".

כמו כן מצוין בספרים הקדושים, כי שלש עיניים יש, שתי עיניים גשמיות ועין אחת משולשת, כפי שמוצאים בהדס, המרמז על העיניים, שיש צורך בהדס משולש.

דף סב/א דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהן **כיצד יודעים את התורה**

נדמן רב אחד לביתו של ה"חתם סופר" זצ"ל והרצה לפניו מחידושי. לתדהמתו גילה כי כל חידושי - נהירים היו לו לחתם סופר זה עידן.

- **התורה** פורחת במוחו של הגאון מפרשבורג! קרא בהתפעלות.

- **לא ולא**, מחא כנגדו החתם סופר אין כאן שום מעשה ניסים; וזהו הסוד: **ארבע עשרה שנה** לא ישנתי במיטה עבור לימוד התורה!...

דף פג/ב אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה **להתעורר על התורה**

רבי ברוך פרנקל תאומים, ה"ברוך טעם", עסק בתורה בהתמדה גדולה במשך כל ימי חייו. בצעירותו, מפני התמדתו, השתמש במנורה מסויימת להאיר לו את הלילות בהן שקד על לימודיו. תאורה זו בערה בחומרים שהזיקו לו לראייתו בשנותיו המאוחרות עד שעניין כמעט וכהו.

פעם התבטא בהקשר לכך, ואמר: מאחר שעניי כהו מפני עמלי בתורה, והרי סומא חשוב כמת, הרי שזכיתי להמית עצמי על התורה!...

באותה שנה בשבת. ברם, בסוגייתנו מבואר, כי יתכן שנושא זה שנוי במחלוקת רבתי בין רבי יוסי לרבנן. לדעת רבנן פסח מצרים חל ביום שישי, ואם כן, קניית הפסח התרחשה ביום ראשון [ונכדי ליישב את ה"תניא בסדר עולם" המובא בגמרא להלן פח/א, בהכרח שזו דעת רבנן ולכאורה הלכה כמותם] ("חק יעקב" שם ס"ק ב'). תשובות שונות קיימות לשאלה זו (ראה מג"א ר"ס תצ"ד ובפוסקים נוספים).

דף פח/א מכאן מודעא רבה לאורייתא

כפיית אדם להתחייב

אדם שכפוהו למכור את נכסיו, והסכים לעשות כן ומכרם, הרי מכירתו מכירה. כך קובעת הגמרא במסכת בבא בתרא (מז"ב), וכן נפסק להלכה ("שולחן ערוך" חו"מ סי' ר"ה סעי' א'). טעם הדבר, מפני שסוף סוף בעל הממון הסכים למכור.

שלושה אמוראים עוסקים בסוגייתנו בדברי אגדה ביחס למעמד קבלת התורה והתחייבות עם ישראל לקיום מצוות התורה.

רב אבדימי אומר, כי מתן תורה נעשה בכפייה, "כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם". רב אחא בר יעקב הוסיף על כך, כי מכאן "מודעא רבה לאורייתא", היינו: מאחר שכך הם פני הדברים, הרי שלכאורה, כאשר יהודי ייתבע על כך שלא קיים תורה ומצוות, מצוייה בפיו טענה, שהסכמת אבותינו במעמד הר סיני חולצה מהם בכפייה. רבא הוסיף ואמר, כי אף על פי כן, בתקופת מרדכי ואסתר, לאחר נס ההצלה, שבו היהודים וקיבלו על עצמם את התורה מרצון, כנאמר "קיימו וקבלו".

אין כל ספק, אומרים גדולי הראשונים, כי אין ללמוד גמרא זו כפשטותה. שאם לא כן, מדוע גלו ישראל מארצם? מדוע נענשו על עוונותיהם עוד טרם ימי מרדכי ואסתר אם לא קיבלו את התורה. הראשונים והאחרונים מאריכים לבאר את הדברים בדרכים שונות, ואנו נתמקד בגוף הטענה של הגמרא, שכפיית אדם להסכים לבצע מעשה מסויים, אינה ברת תוקף (ראה תוס' ד"ה "כפה" ובחי' הרמב"ן, שו"ת הריב"ש סי' ל"ב, "בית הלוי" על התורה פרשת יתרו ועוד, ועיי' ריטב"א בסוגייתנו).

בראש ובראשונה יש לתמוה, הרי אנו מקבלים שכר על המצוות, מה מקום, איפוא, יש לטענה, כי מאחר שישראל נכפו להסכים לקבל את התורה, הסכמתם אינה מחייבת, וכי אין הדבר דומה למי שהסכים למכור את נכסיו תמורת שכר? הרי קיבלו ישראל שכר המצוות על הסכמתם זו.

כפייה להתחייבות עתידית: הגאון רבי שלמה זלמן ליפשיץ זצ"ל, רבה של וורשא, בעל ה"חמדת שלמה" (שו"ת חו"מ סי' י"ג) עומד גם הוא על מדוכה זו בקשר לשאלה מעניינת שהוצגה בפניו: יהודי אולץ להתחייב ממון תמורת טובת הנאה שהוענקה לו. לכאורה, הרי הוא כאדם שאולץ למכור את נכסיו. מאידך, יתכן שדווקא מקח מאולץ המסתיים בו במקום - תקף, מפני שכעת המוכר גומר בדעתו באופן מלא לבצע את המקח, תוך כדי ביצועו והעברת הנכסים לידי הקונה. אולם, כאשר מאלצים אותו להסכים להתחייבות עתידית, אין בכך כדי לחייבו.

טעם הדבר הוא, שכן, למרות הסכמתו, בל נשכח שהוא נכפה ומאולץ להביעה. מעתה, אם באותו מעמד הוא מסכים וגם מבצע, מוציא את הממון מרשותו, אזי יש לכך תוקף, אולם, כל עוד לא הושלם ההליך, אין לו כל תוקף.

הוכחה לחילוק זה הוא מביא מגמרתנו, בה נאמר כי קבלת עול תורה ומצוות בהר סיני נעשתה בכפייה. שכן, הם הביעו הסכמה לבצע התחייבות עתידית לאורך זמן.

סתירה בין שני פסקי ה"שולחן ערוך": בהבחנה נאה זו הוא מיישב סתירה בולטת בין שני פסקיו של ה"שולחן ערוך" אשר רבים עמלו לנסות ליישבה. ה"שולחן ערוך" (חו"מ סי' י"ב סעי' א') פוסק, כי מי אשר אולץ בכפייה להתפשר עם בעל דינו ולהגיע איתו לעמק השווה על אודות הנידון הממוני שהתגלע ביניהם, אינו מחוייב להסכמתו, מפני שאינה ברת תוקף, אחר שחולצה ממנו בכפייה. ואילו בהלכה אחרת (סי' ר"ה סעי' ג') פוסק ה"שולחן ערוך" שפשרה שנכפתה על אדם, תקפה ואין בכוחו לבטלה.

יש פשרה ויש פשרה: ובכן, אומר בעל ה"חמדת שלמה", שתי פשרות אלו שונות לחלוטין. זו הראשונה היא הסכמה לבצע הליך ממוני בעתיד, ואילו בפשרה השניה מדובר על הליך ממוני מיידי. לפיכך, בהלכה הראשונה פסק ה"שולחן ערוך" כי הפשרה אינה ברת תוקף, לפי שביצוע מתקיים לאחר שהנכפה כבר אינו מסכים לה. ואילו הפשרה השנייה מתבצעת במעמד הכפייה, בעודו מעניק את הסכמתו לביצועה הממשי.

דף פט/ב המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה

שיעורי הוצאה בשבת

במאמר זה נתוודע למחלוקת יסודית בין גדולי הראשונים, רב ותלמידו, הרמב"ן והרשב"א. זה כותב כי אינו מבין את ההסבר, וזולתו מבארו בטוב טעם.

בדפים אלו אנו לומדים, למדנו ונלמד, על שיעורים שונים של חפצים לעניין מלאכת הוצאה בשבת. בשבת אסור להוציא חפצים מרשות לרשות, אך איסור זה אינו כולל

גרגרי אבק שאינם חשובים, כפי שאינו כולל פירור לחם. הללו אינם חשובים, והוצאתם אינה נחשבת "מלאכת" הוצאה.

ההבדל בין אוכלים לבין משקים: ה"פני יהושע" (לעיל ע"ב) מצביע על כך, שאף על פי שלגבי משקים קיימים שיעורים שונים, משקה היין שיעורו כמוזיגת הכוס ולמשקין אחרים שיעורם המיוחד להם, הרי שבמאכלים קיים שיעור אחד לכל המאכלים, שיעור כגורגרת. לא זו בלבד, אלא שהמדובר על מאכלי אדם בלבד, למאכלי הבהמה שיעורים שונים, לפי סוג המאכל.

בעל ה"פני יהושע" כותב, כי ההסבר לכך נעוץ בדברי הגמרא (עירובין ד"ב ועוד) הקובעת, כי שיעור גרורגרת במאכל להוצאת שבת ניתן הלכה למשה מסיני, ולפיכך, אין דנים לגבי כל סוג של מאכל אם חשוב הוא אם לאו. ברם, לגבי יתר החפצים, בהם לא נמסרה הלכה למשה מסיני, התורה מסרה לחכמים את הסמכות לקבוע את שיעורם לפי חשיבותם, ולפיכך הם קבעו שיעורים שונים לחפצים שונים לפי ערכם.

נפנה כעת את מבטינו אל הגמרא שני דפים קדימה, בדף צא. בגמרא נאמר, כי אוכל בשיעור פחות מגרורגרת שתפח, הגיע בכך לכלל שיעור הוצאה והמוציאו בשבת מרשות לרשות - חיוב. הרמב"ן (שם) תמה ביותר, מפני שגמרא זו סותרת בעליל לנאמר במסכת מנחות (נד"א), כי אוכל בשיעור פחות מכזית, שתפח ועמד על כזית, אינו מתעלה לדרגת חשיבות של כזית, הן לגבי איסורי התורה והן לגבי מצוות התורה, שהרי לכל דבר אכילה יש צורך בשיעור כזית. הרי לנו, כי תפיחת המאכל אינה משנה את מעמדו. מה, איפוא, ההבדל בין הלכות שבת ליתר הלכות התורה. הרמב"ן מסיים את תמיהתו: "ואין בידי טעם נכון לחלק בין שבת לשאר איסורים בדבר זה". [ועיינו, סי' א' ס"ק ז' שמבאר את הגמרא בשני אופנים, אחד מהם, שמדובר באוכל שהיה בו כגורגרת והצטמק וחזר ותפח].

מאידך, הרשב"א כותב כי אינו מבין כלל את הדמיון בין הלכות שבת ליתר הלכות התורה... באיסורי אכילה בהם התורה הצריכה שיעור כזית, אין בתפיחת המאכל כדי להרבות את שיעורו ואת מעמדו, מפני שסוף סוף אוויר לפנינו, המאכל עצמו לא נתגדל במאומה. ברם, מלאכת הוצאה בשבת תלויה בחשיבות הדבר, ומאחר שחשיבותו של מאכל בעיני בני אדם קטנה וגדלה יחסית לגודלו, אם תפח לכדי גרורגרת חייבים על הוצאתו.

רבני בית מדרשנו סיימו נידון זה מתוך הבנה, כי תמיהתו של הרמב"ן הולמת עם דברי ה"פני יהושע" הנזכרים, כי שיעור גרורגרת נקבע בהלכה למשה מסיני, ומעתה אין לחשיבות המאכל בעיני בני האדם ולא כלום לעניין חיוב מלאכת הוצאה, ולפיכך תמה הרמב"ן מדוע תפיחת המאכל משפיעה על שיעור הוצאה.

בשורה טובה ללומדי הדף היומי

יצא לאור בעז"ה קונטרס "ש"ת הדף"

למעלה מ-200 שאלות ותשובות על כל 30 דף לפי סדר דף היומי גמרא ופירש"י למנוי חדשי חינוך בדוא"ל - 057-3176543

מגידי שיעורים יוכלו לקבלו חינוך במשרדנו רח' וגמון 1 (פינת חתם סופר 5) בני-ברק

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' חיים אריה הנדלר ז"ל ב"ר משה יוסף ז"ל נלב"ע כ' תמוז תשכ"ו ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י ידידו הר"ר אברהם הנדלר ומשפ' שיחיו - גבעת שמואל

לעילוי נשמת

מרת לאה אידל ע"ה ב"ר משה אריה ז"ל נלב"ע כ"ג תמוז תש"ן ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת מלכה ע"ה ב"ר חיים יהושע עדר ז"ל נלב"ע כ' תמוז תשל"ב ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י בנה ידידו הר"ר טוביה אליעזר שוורץ ומשפ' שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת

מרת אלישבע שרה ארדן ע"ה בת הר"ר מאיר אליעזר ז"ל נלב"ע ביום י"ח תמוז ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הר"ר צבי אלימלך ביקל ז"ל ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע י"ח תמוז תשנ"א ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

הדף שלך לנצח

גם אתה יכול להנציח את יקירך

ב-16,000 גמרות מהודרות.

ולשתתף בהחזקת 460 שיעורי דף יומי הנלמדים מידי יום.

התקשר עוד היום

16,000 דפי גמרא

ילמדו לעילוי נשמת יקירך.

לפרטים: 03-6164725

ניתן לפנות למשרדינו (שלושה 109 - שי)

וכתב בעל החפץ חיים: "... וכזה יראה הוא בעצמו לעשות לעילוי נשמת אביו ואמו שעמלו בכל כוחותיהם עליו... יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרכוש ללמוד בו. ויכתוב עליו את שמו ובכל עת שילמדו בו יתיה לנחת רוח וכן ראיתי הרבה נוחגים"

הופיע!

מסכת שבת חלק ד'

מהדורת "תלמודו בידו"

מדף צ"ו - קכ"ו

הצטרף עכשיו כמנוי קבוע

1700-500-151

הופיעה

חוברת שיעון וחזרה לילדים מס' 2 - נושאים מתוך מסכת שבת

03-5702544

ח"א: **הדף היומי מגיע לכולם**

הודעה משמחת

למנויים, תרומות והנצחות ובכל ענין טל. 03-6160657

כתובת המערכת: רח' הרב וגמון 1 (פינת חתם סופר 5) ת.ד. 471 בני ברק טל 03-6164725 פקס 03-5780243

למנוי בדואר אלקטרוני meorot@meorot.co.il

כריכה וקיפול: "יעיטופית" 03-5783845

לע"נ מרת רבקה ב"ר מנחם אריה הירש ע"ה נלב"ע כ"ד סיון תש"ס ת.נ.צ.ב.ה.